

KARTA ROZWIĄZANIA:

ID:	P.02.1
Typ instrumentarium (a do f) ¹	a. rozwiązania w zakresie regulacji prawnych, administracyjnych, itd.
Kategoria rozwiązania (A do C) ²	A. regulacje prawne
Data aktualizacji wpisu:	21.05.2021
ID i nazwa wyzwania, którego dotyczy proponowane rozwiązanie:	P.02. Integracja planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym (strategicznym)
Autorzy:	grupa ekspercka ds. kształtowania przestrzeni
Grupa ekspercka:	grupa ekspercka ds. kształtowania przestrzeni

1. Nazwa rozwiązania [200 zn.³]:

Doprecyzowanie docelowych relacji między strategią rozwoju gminy i planem ogólnym

2. Zwięzła charakterystyka proponowanego rozwiązania [2000 zn.]:

Proponowane rozwiązanie ma na celu zapewnienie właściwego powiązania i relacji między strategią rozwoju gminy i planem ogólnym w zintegrowanym systemie programowania i zarządzania rozwojem. Zgodnie z założeniami przygotowywanej obecnie reformy systemu planowania przestrzennego w Polsce, plan ogólny (będący aktem prawa miejscowego) stanowić ma podstawę planowania przestrzennego w gminie. Będzie on sporządzany dla obszaru całej gminy. Jego zasadniczym celem ma być odzwierciedlenie struktury przestrzennej gminy przez przesądzenie ogólnego przeznaczenia terenów. Podstawowym ustaleniem planu ma być wyznaczenie granic terenów zabudowy (oraz w ich ramach – granic terenów uzupełniania zabudowy). Metodologia delimitacji terenów uzupełnienia zabudowy ma się opierać na kryteriach: zwartości zabudowy, dostępu do drogi publicznej i sieci uzbrojenia terenu, a także zgodności ze standardami urbanistycznymi. Tym samym przygotowanie planu ogólnego musi zostać poprzedzone odpowiednim procesem analitycznym. W związku z powyższym dla zachowania spójności i integralności procesu programowania rozwoju w gminie, proponuje się aby całość analiz i prognoz niezbędnych dla przygotowania planu ogólnego została skonsolidowana w ramach diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy. Równocześnie mając na uwadze obowiązujące przepisy prawne odnoszące się do strategii rozwoju gminy i jej zawartości (art. 10e.3 ustawy o samorządzie gminnym) jest ona właściwym dokumentem dla określenia kierunków rozwoju przestrzennego gminy (w formie ustaleń i rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie). Tym samym opracowanie planu ogólnego powinno być równoległe (bądź wtórne) do przygotowania strategii rozwoju – zgodnie z założeniem, że plan ogólny ma być przestrzennym odzwierciedleniem wizji rozwoju gminy. Oba dokumenty powinny bazować na ujednoliconej terminologii i kategoriach stref funkcjonalnych.

¹ a) Rozwiązania w zakresie regulacji prawnych, administracyjnych itd.

b) Rozwiązania w zakresie finansowania i programów funduszowych

c) Dedykowane programy krajowe

d) Wzmacnianie know-how: Rekomendacje, zalecenia, standardy, dobre praktyki, wymiana doświadczeń, szkolenia, pilotaże, programy współpracy itd.

e) Dostosowywanie działań, inwestycji realizowanych przez inne zależne od rządu podmioty krajowe

f) Inne

² A – Regulacje prawne; B – Mechanizmy finansowania; C – Wzmacnianie wiedzy i współpracy

³ Znaki ze spacjami – podane wartości dotyczą maksymalnej objętości opisu – orientacyjnie.

3. Działania szczegółowe, narzędzia interwencji – szczegółowy opis: [5000 zn.]

[Charakterystyka barier i wąskich gardeł istniejących zapisów prawnych]

Brak rozwiązań prawnych w sferze polityki przestrzennej odpowiadających zmianom w obszarze planowania strategicznego – wprowadzonym w rezultacie nowelizacji ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju z dnia 15 lipca 2020 roku.

[Charakterystyka działań szczegółowych oraz narzędzi interwencji]

1. Wprowadzenie bilansu terenów pod zabudowę, analizy standardów urbanistycznych (w zakresie dostępności do wybranych sieci i urządzeń infrastruktury technicznej oraz obiektów użyteczności publicznej), jak również innych analiz i prognoz (ekonomicznych, środowiskowych, finansowych) – niezbędnych do wyznaczenia w planie ogólnym granic terenów zabudowy i granic terenów do uzupełnienia zabudowy – jako obligatoryjnych elementów diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej (o której mowa w art. 10a.1 ustawy o zasadach prowadzenia polityki rozwoju). Wyniki bilansu i analiz powinny zostać wskazane w strategii rozwoju gminy w postaci wniosków (art. 10e.3 ustawy o samorządzie gminnym) i zilustrowane w formie graficznej w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej gminy (komponent uwarunkowań w obecnym SUIKZP). Jednocześnie powinny być one podstawą do sformułowania w strategii ustaleń oraz rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie (komponent kierunków w dzisiejszym SUIKZP).
2. Uspójnienie podziału gminy na strefy funkcjonalne w ramach modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej i planu ogólnego (przyjęcie jednolitych kategorii funkcjonalnych w strategii rozwoju gminy i planie ogólnym).
3. Określenie kierunków rozwoju przestrzennego gminy w odniesieniu do poszczególnych sfer funkcjonalnych w ramach ustaleń oraz rekomendacji w zakresie kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej w gminie.
4. Wprowadzenie strategii rozwoju gminy jako dokumentu o charakterze obligatoryjnym. Zmiana zapisu art. 10e.1. ustawy o samorządzie gminnym z obowiązującej formy (*gmina może opracować strategię rozwoju gminy*) na *gmina opracowuje strategię rozwoju gminy*. Biorąc pod uwagę założenia projektowanej obecnie reformy systemu planowania przestrzennego w zakresie planu ogólnego niezbędne jest wzmocnienie roli i znaczenia strategii rozwoju gminy w systemie zintegrowanego zarządzania rozwojem. Przyjmując założenie, że plan ogólny (jako akt prawa miejscowego) stanowić ma przestrzenne odzwierciedlenie wizji rozwojowej, określonej w strategii rozwoju gminy, to dokumenty te muszą mieć charakter powszechnie obowiązujących.
5. Sformułowanie szczegółowych wytycznych dotyczących przygotowania planu ogólnego, a także związanych z nim wytycznych do opracowania diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej gminy oraz samej strategii rozwoju gminy (w odniesieniu do jej obligatoryjnych elementów przestrzennych: modelu struktury funkcjonalno-przestrzennej oraz ustaleń i rekomendacji kształtowania i prowadzenia polityki przestrzennej).

Choć proponowane rozwiązanie bezpośrednio dotyczy szczebla lokalnego (relacji między strategią rozwoju i planem ogólnym), to wypada podkreślić **konieczność uspójnienia oraz integracji całokształtu systemu planowania strategicznego i przestrzennego na wszystkich poziomach zarządzania rozwojem** – od krajowego, przez regionalny i ponadlokalny (funkcjonalny), do lokalnego (także z uwzględnieniem powiatu). W tym kontekście należy postulować wzmocnienie planowania regionalnego (w zakresie: kształtowania kierunków polityki przestrzennej w województwie i ich przełożenia na niższe poziomy zarządzania, diagnozy przestrzennej i monitoringu zmian w przestrzeni, określania obszarów funkcjonalnych i obszarów strategicznej interwencji o znaczeniu ponadlokalnym, powiązania planowania przestrzennego w województwie z realizacją regionalnych programów operacyjnych). Ponadto szerszego włączenia w proces zarządzania i gospodarowania przestrzenią wymaga poziom powiatowy (ze względu na swoje kompetencje w zakresie procesu inwestycyjno-budowlanego czy też geodezji i kartografii).

[Grupy docelowe i adresaci rozwiązania]

Podstawowymi grupami docelowymi rozwiązania są: samorządy gmin oraz gminne pracownice urbanistyczne, środowisko branżowe urbanistów i architektów, eksperci doradzający gminom w sferze zarządzania strategicznego, a także podmioty opracowujące dokumenty strategiczne i planistyczne na zlecenie gmin.

4. Podmioty odpowiedzialne za realizację:

Ministerstwo Rozwoju, Pracy i Technologii (Departament Planowania Przestrzennego) oraz **Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej (Departament Strategii)** – jako podmioty wiodące – we współpracy ze środowiskiem naukowo-ekspertckim (zwłaszcza urbanistów i architektów) oraz korporacjami samorządowymi (przede wszystkim Związkiem Miast Polskich i Związkiem Gmin Wiejskich Rzeczypospolitej Polskiej).

5. Wstępny harmonogram i kamienie milowe:

- Doprecyzowanie docelowych relacji między strategią rozwoju gminy (i jej modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej) i planem ogólnym w zakresie postulowanym w charakterystyce działań szczegółowych: przed wejściem w życie reformy systemu planowania przestrzennego (**optymalnie do końca 2022 r.**).
- Przygotowanie szczegółowych wytycznych dotyczących opracowania planu ogólnego oraz związanych z nim wytycznych do tworzenia diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej, strategii rozwoju gminy (wraz z modelem struktury funkcjonalno-przestrzennej): równocześnie z wejściem w życie reformy systemu planowania przestrzennego (**optymalnie z początkiem 2023 r.**).

6. Priorytet/istotność z punktu widzenia wpływu na wyzwanie/rozwiązanie problemu (oczekiwany efekt):

Doprecyzowanie docelowych relacji między strategią rozwoju gminy i planem ogólnym ma istotne znaczenie dla zapewnienia realnej integracji planowania przestrzennego z planowaniem społeczno-gospodarczym na poziomie gminy. Oczekiwany efekt powinno być uspołnienie całokształtu planowania strategicznego oraz przestrzennego w gminie. Wypada podkreślić, że sukces w tak kształtowanym ustroju planistycznym gminy można osiągnąć jedynie wtedy, gdy strategia i plan ogólny będą przygotowywane równolegle zaraz po opracowaniu wspólnej diagnozy (która merytorycznie, przy szczególnych uwarunkowaniach części gmin, dla potrzeb planu ogólnego będzie dużo szersza niż dla strategii) – lub w najgorszym wypadku prace nad strategią rozwoju i planem ogólnym zazębiają się. Przy czym w tym drugim przypadku opracowanie strategii rozwoju gminy powinno poprzedzać prace nad planem ogólnym.

7. Odniesienia do diagnoz, dodatkowe materiały źródłowe, literatura:

- Grochowski M., 2014, *Samorządność lokalna a terytorialny wymiar rozwoju. Zarządzanie obszarami funkcjonalnymi*, MAZOWSZE Studia Regionalne, tom 15, Mazowieckie Biuro Planowania Regionalnego w Warszawie, Warszawa.
- Hoinkis D. i in., 2021, *Strategia Rozwoju Gminy. Poradnik Praktyczny*, MFIPR, FDRL MISTiA, Warszawa – poradnik opracowany przez FDRP Małopolski Instytut Samorządu Terytorialnego i Administracji w Krakowie na zlecenie Ministerstwa Funduszy i Polityki Regionalnej.
- *Model Struktury Funkcjonalno-Przestrzennej w Strategiach Rozwoju*, 2020, Ministerstwo Funduszy i Polityki Regionalnej, Departament Strategii, Warszawa.
- Noworól A., Noworól K., 2018, *Terytorializacja polityki rozwoju jako element podniesienia konkurencyjności miast i regionów*, Studia KPZK PAN, tom 184, PAN, Warszawa.

8. Powiązane akty prawne, identyfikacja obszaru prawnego wymagającego poprawy (odniesienie do istniejącego stanu prawnego):

- Ustawa z dnia 6 grudnia 2006 r. o zasadach prowadzenia polityki rozwoju (Dz.U. 2006 Nr 227 poz. 1658 z późn. zm.) – doprecyzowanie w ustawie (bądź w formie rozporządzenia) zasad opracowania oraz zawartości merytorycznej diagnozy sytuacji społecznej, gospodarczej i przestrzennej (o której mowa w art. 10a.1) – pod kątem powiązania (integracji) procesu diagnostycznego realizowanego dla potrzeb przygotowania strategii rozwoju gmin i planu ogólnego.
- Ustawa z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz.U. 1990 Nr 16 poz. 95 z późn. zm.) – dokonanie zmiany w art. 10e.1 (uznanie strategii rozwoju gminy za dokument o charakterze obligatoryjnym).

9. Przykłady podobnych rozwiązań w innych krajach (jeśli znane)

[...]